

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

УРБАНІСТИЧНИЙ ФОРУМ 2020
19-21 листопада
November 19-21 URBAN FORUM

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ:

МІСТОПЛАНУВАННЯ, АРХІТЕКТУРА,
ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ

Збірник наукових праць

Частина 2

Київ-2020

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Міністерство розвитку громад та територій України
Представництво Польської академії наук в Києві
Комітет з питань організації державної влади, місцевого
самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної
Ради України
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)
Представництво Фонду Ганса Зайделя в Україні (ФРН)
Краківський політехнічний університет ім. Тадеуша Костюшко
(Польща)
Караденізський технічний університет (Туреччина)
Ташкентський інститут інженерів іригації та механізації сільського
господарства (Узбекистан)

УРБАНІСТИЧНИЙ ФОРУМ 2020
19-21 листопада
November 19-21
URBAN FORUM 2020

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ: МІСТОПЛАНУВАННЯ, АРХІТЕКТУРА, ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК I

Частина 2

КИЇВ 2020

УДК 711+719+72+323.174+316.4+908+930.85

П 82

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол №35 від 30 листопада 2020 р.

Редакційна колегія

Куліков П.М. – д.е.н., проф., ректор КНУБА (голова)
Негода В.А. – заступник міністра розвитку громад та територій України
Клочко А.А. – Голова Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування ВРУ
Бялас М. – в.о. директора Представництва ПАН в Києві
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі
Деревінський В.Ф. – д.і.н., проф., КНУБА
Дьомін М.М. – д.арх., проф., КНУБА
Івашко Ю.В. – д.арх., проф., КНУБА
Ілскі З. – д.п.н., проф., Вроцлавська політехніка (Польща)
Кобиларчик Ю. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Козловські Т. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Йелда Айдин Тюрк – PhD, доц., Караденізський технічний ун-т (Туреччина)
Кресіна І.О. – д.п.н., проф., Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України
Крупа М. – д.арх., проф., Краківська політехніка (Польща)
Кузнієрз-Крупа Д. – д.арх., проф., Краківська політехніка (Польща)
Малиновський В.Я. – д.п.н., проф., Луцький національний технічний університет
Малкевич А. – д.п.н., проф. (Польща)
Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Наумкіна С.М. – д.п.н., проф., Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського
Паприця К. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Перевода Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Плоский В.О. – д.т.н., проф., КНУБА
Тімохін В.О. – д.арх., проф., КНУБА
Ткаченко В.В. – д.і.н., проф., КНУБА
Тонкачєв Г.М. – д.т.н., проф., КНУБА
Турсунов О.Б. – д.т.н., проф., Ташкентський інститут інженерів іригації та механізації сільського господарства (Узбекистан)
Шебек Н.М. – д.арх., проф., КНУБА
Чернишев Д.О. – д.т.н., проф., КНУБА
Яковлев Д.В. – д.п.н., проф., НУ «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

Горбатенко Володимир Павлович – доктор політичних наук, професор

Товбич Валерій Васильович – доктор архітектури, професор

Просторове планування: містопланування, архітектура, політичні та соціокультурні засади. Зб. наук. пр. Вип. І. В 2-х ч. Київ–Тернопіль : КНУБА, «Бескиди», 2020. Частина 2. 122 с.

До другої частини збірника увійшли матеріали студентських наукових читань, які відбулись в рамках міжнародної наукової конференції «Просторове планування» (19-20 листопада 2020 р.).

ISBN 978-967-567-119-7

УДК 711+719+72+323.174+316.4+908+930.85

© КНУБА

ЗМІСТ

Атамась С.О.

Вплив мистецтва муралізму на формування міста (на прикладі м. Черкаси) 5

Бойко А.Ю.

Політичні та історико-культурні засади розвитку міст в ХХ ст. 10

Бортнікова В.К.

«Ідеальне» місце для життя – реалії сьогодення..... 14

Бурлака Д.М.

Урбаністичні проблеми Києва та ймовірні шляхи їх вирішення 20

Гаскевич А.С.

Концепція «15-ти хвилинного» міста як інноваційне рішення, для збереження якості міського життя: раціональне використання часу і простору..... 23

Зубрицька А.О., Тарасенко І.І.

Поняття розумного міста в теорії та практиці управління міським розвитком 27

Зузяк А.Б.

Реновація промислових територій у Генеральному плані Києва..... 37

Зуйко О.Є.

Історія та деякі перспективи розвитку міста Одеса..... 41

Комендант М.В.

Сучасний стан та симптоми «посткарантинного» покращення здоров'я міст 46

Костенко Н.А.

Концепція «креативного міста» як спосіб подолання урбаністичної кризи..... 51

Кравчук Р.В., Звоздяк В.В.

«Кримська платформа»: пошук партнерів vs санкції інвесторам 56

Крайнік К.М., Тіторова А.В.

Образ сучасного міста у передвиборних програмах переможців місцевих виборів (на прикладі Вінниці та Одеси) 59

Литвиненко І.В.

Особливості імпаکت-інвестування та його приклади в Україні 61

Моравська А.О.

Соціальна відповідальність громади за майбутнє свого міста 66

Науменко І.В.	
Проблеми та методи удосконалення транспортної системи міста Києва	71
Овсієнко Д.В., Поспєєва І.В.	
Політичне протиборство, що роз'єднало міський простір	77
Пастушок А.Б.	
До питання про вплив місцевих виборів 2020 року на розвиток українських міст	81
Пустова О.І.	
Розвиток овертуризму в умовах урбанізації.....	86
Пушкаш Р.Р., Лесик В.А.	
Соціокультурне значення муралів у контексті забезпечення гендерної рівності	89
Сарри В.П.	
Вплив пандемії на урбанізацію суспільства	95
Сміян А.В.	
Політичні та історико-культурні засади розвитку архітектури на території України XVIII-XX ст.....	101
Ткаченко І.В.	
Роль громадських об'єднань у розвитку міста (case громади Протасового яру)	105
Ткачук К.С., Гевелюк Д.А.	
Місцеві вибори 2020: як урбаністика допомогла перемогти діючій владі? (на прикладі дослідження програм кандидатів на посаду міських голів Одеси та Києва).....	109
Чередніченко О.П.	
Методологія визначення активності фасадів у містах	112
Шевченко Ю.С.	
Забруднення повітря як чинник опосередкованого впливу на продуктивність економіки міст.....	116
Шкурупій Д.О.	
Прийоми організації зелених пішохідних шляхів у житлових районах	120

*Атамась Софія Олександрівна, студентка
факультету урбаністики та просторового планування КНУБА*
Науковий керівник: д.п.н., проф. Перегуда Євген Вікторович

ВПЛИВ МИСТЕЦТВА МУРАЛІЗМУ НА ФОРМУВАННЯ МІСТА (НА ПРИКЛАДІ М. ЧЕРКАСИ)

Актуальність теми дослідження зумовлена, по-перше, поширенням явища муралізму в Україні. Предтечею моралізму була архітектурна суперграфіка радянських часів. Перші мурали в незалежній Україні з'явилися у 1990-тих роках, але особливого поширення це явище набуло після Революції Гідності. По-друге, безперечним є те, що образотворче мистецтво здійснює значний вплив на емоції, почуття, настрої споживачів, а муралізм як вид цього мистецтва об'єктивно має значно ширшу аудиторію й відтак значним чином впливає на суспільну свідомість. По-третє, останні роки відзначені активною реалізацією в Україні політики децентралізації. Причому не лише з точки зору структури адміністративного управління територіями. Значна увага приділяється розвитку суспільного життя у містах та інших населених пунктах. Зростають ресурси, які знаходяться в розпорядженні місцевих громад. Ці ресурси спрямовуються, зокрема, на формування сприятливого соціально-психологічного клімату мешканців. Одним з інструментів такого формування є мистецтво, зокрема, муралізм.

Стріт-арт, зокрема муралізм, досліджувалися раніше у працях представників мистецтвознавства та інших галузей науки. На теренах пострадянського простору були захищені дисертації, присвячені архітектурній суперграфіці в різних країнах світу. Враховуючи сказане у попередньому абзаці, закономірно, що це явище привертало увагу представників політології та інших суспільних наук. Так, в Україні явище графіті вивчалось Г.Цукановою. Останні роки муралізм досліджувався Є.Перегудою, О.Івашком та ін. Вони вивчали його, зокрема, як чинник впливу на політичні відносини у суспільстві. Але переважно донедавна увага зверталась майже виключно на розвиток муралізму у столиці України. Натомість розвиток муралізму в інших містах не був предметом досліджень.

Метою мого дослідження було проаналізувати розвиток мистецтва муралізму в місті Черкаси як одному з обласних центрів України, з важливих історичних, адміністративних, економічних центрів.

На думку Є.Перегида, теоретичною рамкою дослідження муралізму, як політичного чинника, є символічна політика [1, с. 14]. Явище символічної політики активно досліджувалося закордонними (Ж.Бодрійяр, М.Фуко, П. Бурдьйо, М.Ейдельман, Т.Мейер, Д.Місюрор, С.Поцелуєв та ін.) та українськими (В.Бушанський, Ю.Шаргородський, В.Полянська та ін..) дослідниками. Вони визначають символічну політику як «особливу політичну комунікацію, спрямовану не на раціональне осмислення, а на навіювання стійких смислів через інсценування візуальних ефектів» [2].

Символічна політика не обмежується дискурсом, а включає, зокрем, візуальні засоби суспільної комунікації. Значна роль візуальних засобів зумовлена естетичними можливостями, більшою стійкістю емоційних станів, які вони викликають у реципієнтів [3, с. 131].

Аналізуючи в теоретичному контексті вплив муралів та прикрашених ними архітектурних просторів на мешканців міст, слід зазначити ще один момент. Їх сприйняття не має однозначного характеру. Як будь-який об'єкт архітектури, мурал може містити безліч смислів. Відповідно, він може включати смисли, які не співпадають з тими смислами, які в них вкладав творець (художник) або замовник муралу. Ця реальність зображена на Схемі 1.

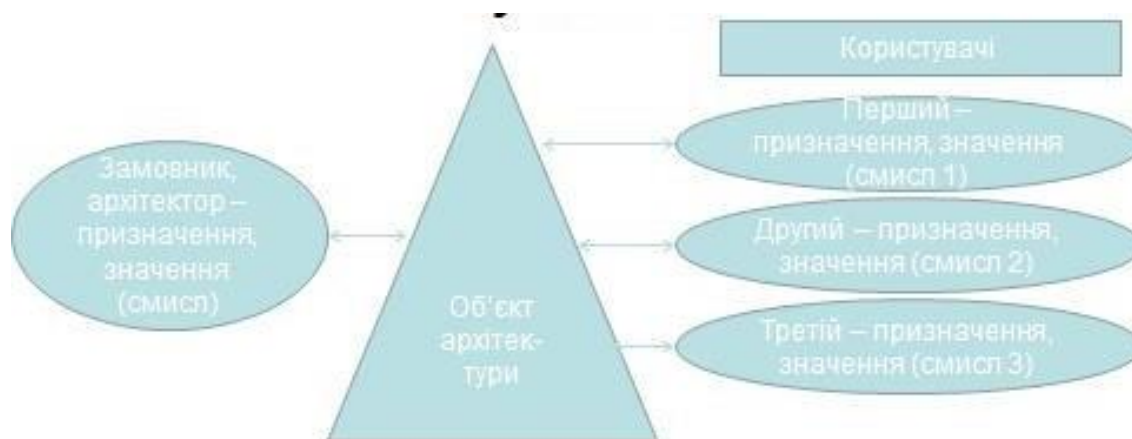

Схема 1. Словесна інтерпретація об'єктів архітектури, в т.ч. муралів [4].

Наш аналіз муралів м. Черкаси свідчить, що явище муралізму активно розвивається у місті в останні роки. Створені у місті мурали можна класифікувати за сферою суспільних відносин, яким вони присвячені, за замовниками та виконавцями. Серед замовників виступають мешканці окремих будинків, громадські об'єднання, господарські структури, навчальні заклади. Виконавцями є як вітчизняні, так й закордонні митці. Участь іноземних художників особлива помітна в період після Революції Гідності.

В цілому черкаські мурали можна поділити на такі групи.

Перша включає мурали суспільно-політичного звучання. До цієї групи належать мурали на історичні теми, ті, на яких зображені герої українського народу, а також сучасні громадські діячі, незалежно від їх фаховості. На нашу думку, до цієї групи відноситься, зокрема, мурал, що зображує відомого музиканта Кузьму Скрябіна (Рис. 1). Він був відкритий у серпні 2020 р. Його замовниками були мешканці самого будинку на вул. Чехова, 60. Важливу участь у його створенні відіграла громадська організація «Протекторат» [5].

Рис. 1. Мурал «Кузьма Скрябін».

До другої групи можна віднести мурали, виконані на будівлях середньо освітніх шкіл. Перший такий мурал – мурал, виконаний на школі №1 (Рис. 2.). На ньому зображені ластівки, які у польоті оминають колони. Виконавцем муралу є художник Антоніо Коррейя (псевдонім Pantónio). Він відомий в т.ч. як автор найвищого в Європі муралу «Вихор сардин» в Парижі. Мурал на школі №1 Черкас був виконаний у 2017 р. в рамках проекту «Mural Social Club: Back to School», який реалізує організація UNICEF Ukraine. Ініціатором муралу була активістка А.Котолуп, яка виграла грант на черкаському фестивалі CherITy–2016. За її словами, ластівки схожі на дітей, вони є «хорошими створіннями», «асоціюються з позитивом». Щодо колон, то вони символізують шкільні правила, які «діти по-своєму обминають» [6]. Тобто мурал символізує внутрішню свободу дитини, її здатність до творчості незалежно від жорстких правил.

Рис. 2. Мурал, виконаний на школі №1 м. Черкаси.

Ще один мурал виконаний на фасаді черкаської школи №28. Він називається «Весна», на ньому зображені різнобарвні квіти і птахи (Рис. 3). Мурал виконаний членами Черкаської молодіжної ради, автором проекту є Катерина Колесник. Фінансування проекту здійснювалося мерією Черкас. За словами школярки Анни Поліщук, «набагато краще проходити повз школу і дивитися на ці яскраві малюнки, на поєднання цих кольорів, Це красивіше споглядати ніж коли це буде похмуро і однотонно. Цікаво дивитися, споглядати і кожен це бачить по-своєму, кожен в цьому знаходить якісь свої особливості» [7].

Рис. 3. Мурал на школі №28 м. Черкаси.

До третьої групи можна віднести мурали, присвячені певним видам фахової діяльності. Прикладом цього є мурал на будівлі пожежно-рятувальної частини в Південно-Західному районі Черкас (Рис. 4). Його автором є місцевий художник Андрій Коломієць. На малюнку зображено рятувальника, який поспішає на допомогу, до місця надзвичайної події. Увага звернена до важкої та небезпечної роботи рятувальника. За словами А. Коломійця, «ця тема добре підходить не лише для пожежно-рятувальної частини, а й для житлового мікрорайону, оскільки привертає увагу до проблем попередження пожеж та до поважної та шанованої професії» [8].

Рис. 4. Мурал на будівлі пожежно-рятувальної частини.

Отже, аналіз муралів м. Черкаси засвідчив, що явище муралізму активно розвивається у цьому місті. Виконані станом на сьогодні мурали спрямовані на створення позитивного соціально-психологічного клімату в місті, позитивних настроїв мешканців, в т.ч. дитячого віку, на формування внутрішньої свободи громадян та водночас гордість за тим, чим вони займаються. На це також спрямовані моралістичні фестивалі, які проводяться у місті. На нашу думку, з урахуванням нинішньої епідемічної ситуації та функціонування карантину було б доцільно розробити заходів, присвячених явищу муралізму, з використанням віртуальних технологій, зокрема проведення віртуальних фестивалів. Вироблені в ході цих заходів ідеї можуть бути реалізовані після завершення пандемії та карантину. Також, з урахуванням нинішньої ситуації, ми вважаємо, що заслуговують віддзеркаленню у муралах діяльність представників лікарських професій.

Список використаних джерел та літератури:

1. Перегуда Є.В., Івашко О.Д. Візуалізація як механізм символічної політики. *Держава і право: Збірник наукових праць. Серія Політичні науки*. Випуск 71 / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К.: Вид-во «Юридична думка», 2016. С. 3-14.
2. Малінова О.Ю. Тема прошлого в риторике президентов России. *Pro et Contra*. 2011. Т. 15. № 3-4. С. 106-122.
3. Moles A. *Information Theory and Eshetic Perception*. Urbana: University of Illionis Press, 1968.
4. Перегуда Є.В. Лекція 5. Політична свідомість та політична культура: Презентація. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=966> (дата звернення: 24.10.2020).
5. У Черкасах намалювали мурал Кузьми Скрябіна. URL: <https://procherk.info/news/7-cherkassy/84665-u-cherkasah-namaljuvali-mural-kuzmi-skrjabina-foto> (дата звернення: 20.09.2020).
6. Ластівки поміж стовпів. У Черкасах з'явився перший мурал. URL: <https://hromadske.c.k.ua/lastivky-pomizh-stovpiv-u-cherkasah-z-yavuvsvya-pershuj-mural/> 07.11.2020
7. На фасаді черкаської школи №28 з'явився мурал. URL: <https://suspilne.media/10312-na-fasadi-cerkaskoi-skoli-no28-zavivsa-mural/> (дата звернення: 07.10.2020).
8. Черкаський художник зобразив мурал на будівлі пожежно-рятувальної частини. URL: <https://www.vikka.ua/novini/cherkaskij-xudozhnik-zobraziv-mural-na-budivli-pozhezhno-ryativalnoi-chastini-foto/> (дата звернення: 07.10.2020).

Бойко Аліна Юрївна,
студентка архітектурного факультету КНУБА
Науковий керівник: д.і.н., проф. Деревінський В.Ф.

ПОЛІТИЧНІ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МІСТ В ХХ ст.

Українська спадщина налічує понад 70 тисяч історичних пам'яток. Різноманітні події позначилися не лише на політичному розвитку України, а й на культурних надбаннях народу. Архітектурний ландшафт є важливою складовою формування міського середовища. Кожен